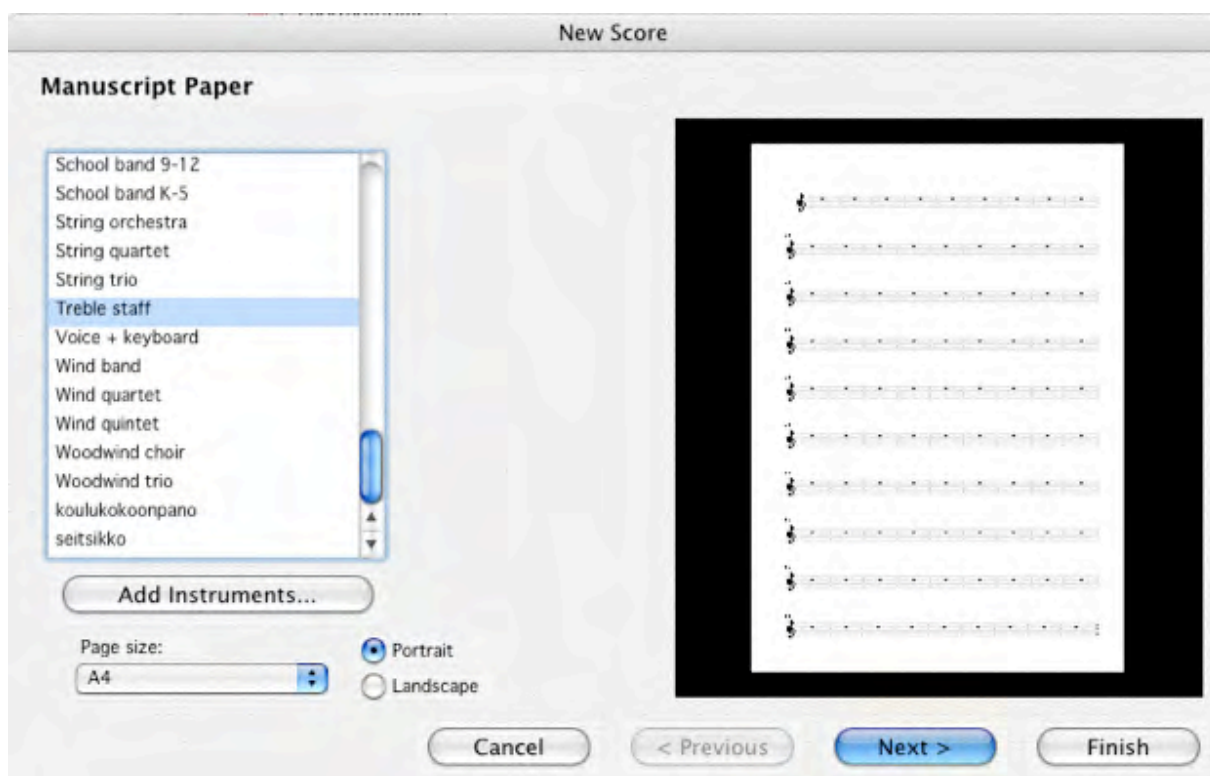

Tee nuotteja

Keypadin käyttö hiirellä

Nuotinkirjoitusohjelmassa on viisisivuinen paletti Keypad, jonka avulla viivastolle lisätään nuotit, tauot, kromaattiset ja fraseerausmerkit, jne. Aluksi opetellaan sen käyttöä hiiren kanssa, mutta tunnin lopuksi harjoitellaan jo näppäimistön käyttöä.

Työskentelyä varten tehdään yksinkertainen nuottisivu. Ota File-valikosta New-komento ja valitse Manuscript Paper -ikkunasta Treble staff. Paina Finish.

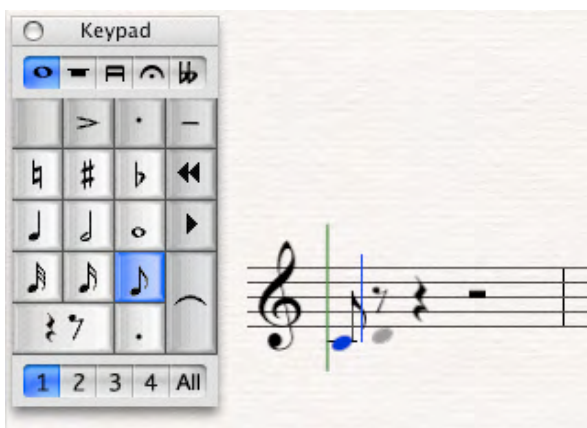

Näkyville tulee tyhjä viivasto, jolla on g-avain. Mikäli Keypad ei ole näkyvissä, sen saa esiin Window-valikosta.

Keypadin yläreunasta voi valita yhden viidestä välilehdestä, kokeile niitä ja palaa sitten ensimmäiselle välilehdelle, jolla on tavallisimmat aika-arvot, kromaattiset ja artikulaatiomerkit.

Valitse 1/8-aika-arvo ja sijoita hiirellä 1-viivainen c viivaston alkuun.

Tapahtui useampia asioita:

1. sininen nuotti ilmestyi viivastolle (jos tuli väärä nuotti, niin nuolinäppäimillä voi nuottia siirtää ylös ja alas),
2. Sibelius täydensi lopputahdin tauoilla,
3. tahtimäärä väheni tällä rivillä (todennäköisesti yhden tahdin verran), Sibelius käyttää automaatioita, jotka pitävät nuottisivun luettavuudesta huolta,
4. nuotin oikealle puolelle ilmestyi sininen pystyviiva, joka ilmoittaa sen, että Sibelius on nuotinkirjoitustilassa. Tämä tieto on merkittävä erityisesti silloin, kun nuotteja kirjoitetaan näppäimistöllä.
5. Nuotin vasemmalla puolella oleva vihreä pystyviiva puolestaan osoittaa toiston aloituskohdan. Kun kappaletta eri ole soitettu kertaakaan, vihreä viiva on tietenkin kappaleen alussa.
6. (Mikäli tietokoneeseen on asennettu Kontakt- tai Garritan-soitto-ohjelmistot, Sibelius latasi viivastolle soitinäänien ja soitti kirjoitetun äänen.)

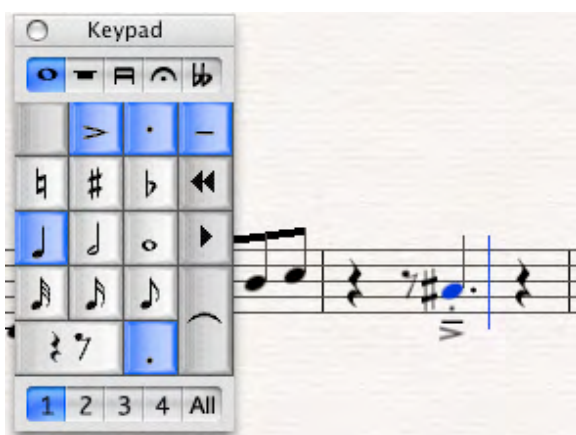
Nuolen kärjen alla on harmaa nuotinnuppi, joka helpottaa nuottien tähtäilyä viivastolle. Kirjoita tahti täyteen 1/8-nuotteja, vaikkapa asteikoksi. Sibelius muistaa viimeksi valitun aika-arvon, joten asteikonkirjoituksessa voi keskittyä vain nuottien lisäämiseen.

Tauot kirjoitetaan siten, että ensin valitaan aika-arvo ja sitten painetaan paletin alaosassa olevaa taukopainiketta. Tee toisen tahdin alkuun 1/4-tauko.

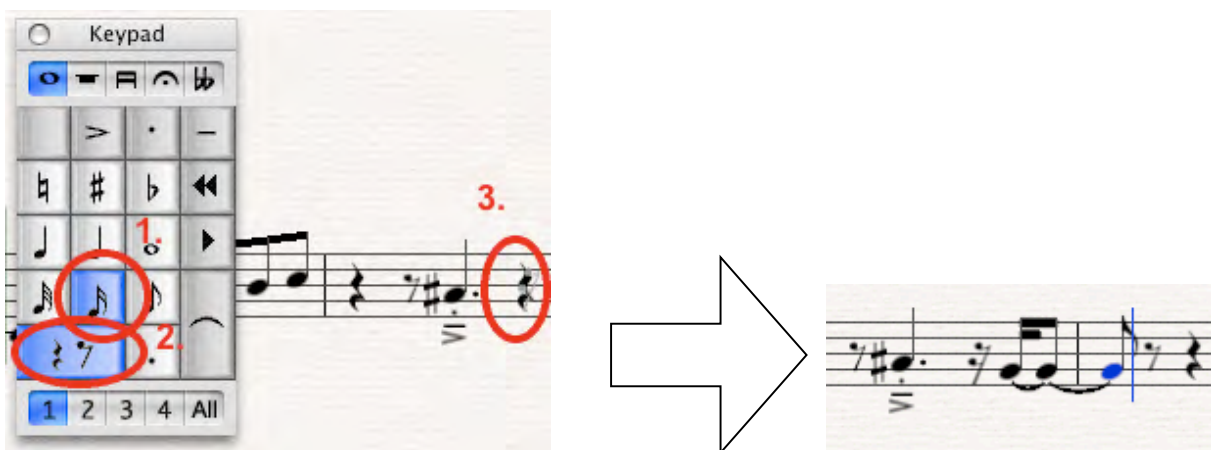

Tee perään 1/8-tauko. Sitten harjoitellaan kerrosvoileipäperiaatetta: valitse 1/4-nuotti, augmentaatiopiste (taukopainikkeen oikealta puolelta), korotusmerkki, aksentti, staccato ja portamento. Klikkaa hiirellä toiseen väliin, pitäisi näyttää tältä:

Tältä välilehdeltä poimitaan vielä yhdysviivan käyttö. Ensiksi tyhjennetään pöytä painamalla kaksi kertaa esc-painiketta. Näin saadaan kaikki aktiivisuudet pois -- mitään ei ole sinisenä. (Esc-näppäintä käytetään Sibeliuksessa koko ajan, aina kun siirrytään uuteen työvaiheeseen.)

Tee 1/16 tauko. Kun pöytä on puhdistettu (sininen pystyviiva ei osoita uuden merkin paikkaa), onkin valittava sekä aika-arvo että taukopainike.

Viimeistellään harjoite lisäämällä 1/4-mittainen g'. Huomaa, että:

- tässä tilanteessa käytetään yhdysmerkkiä, ei legatokaarta (merkinnän teko opitaan myöhemmin) ja päinvastoin, jos kyseessä on legato-fraseeraus, on käytettävä legatokaarta ei yhdysmerkkiä,

Vrt. väärin tehty kaaritus:

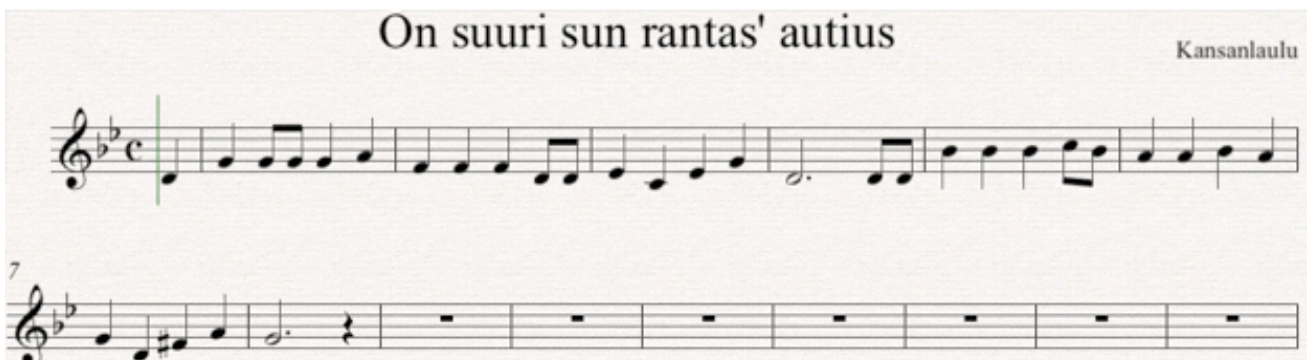

- Sibelius katkaisee automaattisesti tahtiviivan ylittävän nuottiaika-arvon ja piirtää yhdyskaaren tahtiviivan ylitse.

Nuottien kirjoittaminen näppäimistöllä

Hiiren käyttö on suositeltavaa silloin, kun ohjelman käyttö on uutta. Mutta varsin pian kannattaa opetella näppäimistön mahdollisuudet, sillä ne nopeuttavat työskentelyä.

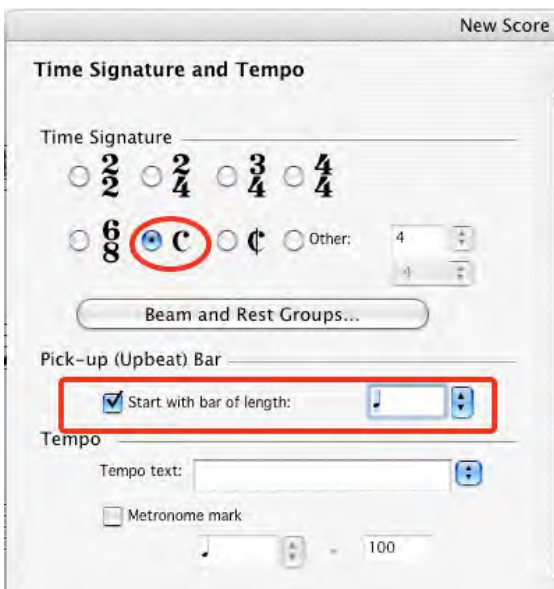
Kirjoitetaan seuraava kappale mahdollisimman taloudellisella tavalla.

1. Tehdään nuottipohja

Ota File-valikosta New ja valitse Manuscript Paper -ikkunasta Treble staff. Jatketaan pohjan tekemistä, paina kerran Next ja vielä kerran Next, päästään Time Signature and Tempo -ikkunaan. Katso yllä oleva esimerkki ja vertaa alapuolella olevaan kuvaan, tee samat

valinnat ja paina Next. (*Pick-up Bar* tarkoittaa kohotahtia.)

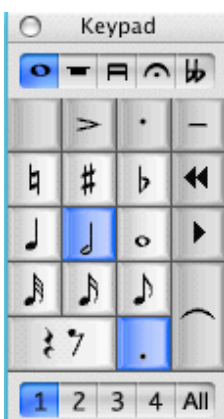
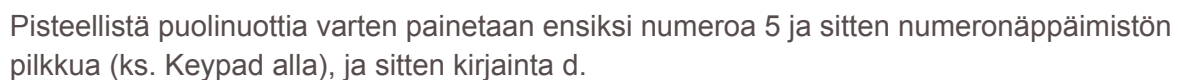
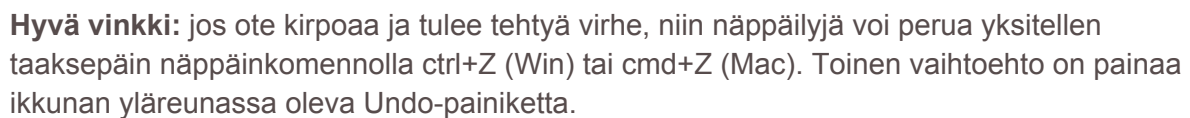
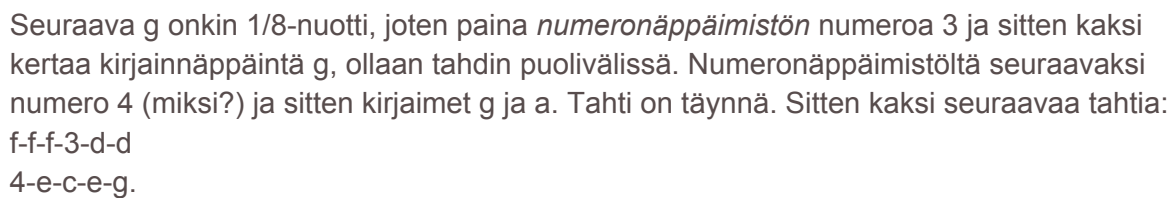
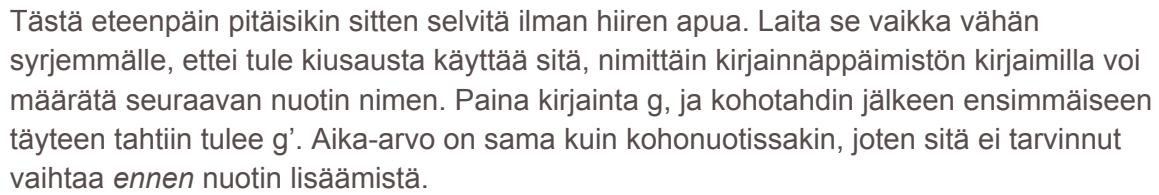
Key Signature -ikkunasta valitaan g-molli. Paina Next.

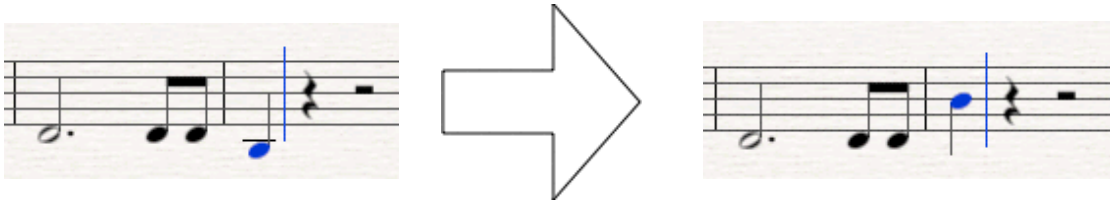
Viimeisellä sivulla (Score Info) annetaan kappaleen nimeksi On suuri sun rantas' autius ja säveltäjäksi Kansanlaulu. Paina Finish.

2. Ensimmäinen nuotti hiirellä

Aloitusuottu on tehtävä -- ikään kuin siemeneksi -- osittain hiirellä. Mutta vain osittain, sillä aika-arvo valitaan näppäimistöltä. Keypad on itse asiassa saman muotoinen kuin näppäimistön oikean laidan numeronäppäimistö. (Kannettavassa tietokoneessa ei sellaista ole, ja onkin suositeltavaa hankkia työpöydälleen erillinen näppäimistö numeronäppäimistöineen siinä vaiheessa, kun ottaa Sibeliuksen arkikäyttöön.) Paina numeronäppäimistöltä (ei siis kirjainnäppäimistön yläpuolelta) numeroa 3. Kahdeksasosanuotti tuli aktiiviseksi, vastaavasti numero 4 aktivoi neljäsosanuotin, 5 puolinuotin, jne. Tarvitsemme kohotahtilla neljäsosanuottia, paina siis numeroa 4. Laita hiirellä kohotahtiin d'.

Seuraava säe alkaa kahden kahdeksanosan koholla ja hypyllä ylös: 3-d-d-4-b. Viimeinen nuotti meni väärään oktaaviaan, sillä se oli lähinnä edellistä nuottia. Oktaavia korjataan painamalla nuolinäppäintä ylös samalla, kun pidetään ctrl-näppäintä (Win) tai cmd-näppäintä (Mac) pohjassa.

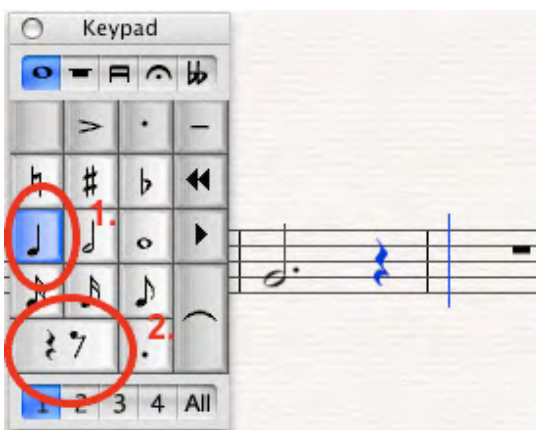
Tee seuraava nuottisarja:

b-b-3-c-b

4-a-a-b-a

g-d.

Kromaattinen merkki liimataan nuottiin *ennen* kuin nuotti kirjoitetaan: 8-f-a. Ja viimeinen nuotti: 5-, (numeronäppäimistön pilkku) -g. Tahtiin jää automaattisesti neljäsosatauko. Mutta jos sen haluaisi kirjoittaa ja jatkaa kappaletta, menetellään seuraavasti: valitse numero 4 ja paina numeroa 0, joka liipaisee viivastolle tarvittavan tauon.

Nuottiesimerkki on valmis. Ylimääräiset tahdit opiskelemme poistamaan seuraavan oppitunnin esimerkissä.

Oppitunnin alkuun

Matti Ruippo 1.11.2007